ՔՍԱՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—2321—ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ—9—ՄԱՅԻՍ—Ն. Տ.—21—ՄԱՅԻՍ—1879

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 10 Մէճ.
» » Գաւառաց » 2 Լիրա
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 Մէճ.
» » Գաւառաց » 1 Լիրա
Օտար երկիրներու » 50 Ֆր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարա արժ։

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց ճանրու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի. Ղալաթիա Սանթրքճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նորօ խան, Մասիսի գրասենեակը։
Ճանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։
Զատուած նամակ, յօդուած, եւն. չեն դարձուիր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 9 ՄԱՅԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Արևելեան Ռումէլիի խնդիրը լուծման կը մօտենայ. Ալէքօ փաշան մայրաքաղաքէս պիտի մեկնի յիւր պաշտօնատեղին. բայց իւր ծրագիրը պարզապէս Պուլղար կուսակալի մը յատուկ է. Փիլիպէի Մարիձա անուն Պուլղար թերթին թղթակիցն իւր Արնավուտգիւղի տունն ընդունելով ըսեր է որ եթէ սուլինի պէտք ունենայ, մի միայն Արևելեան Ռումէլիի տեղացի զօրաց պիտի դիմէ, և՛ դուրսէն զօրք չպիտի տանի։ Եթէ չյաջողի իւր պաշտօնին մէջ, պիտի հրաժարի, և վերջապէս թէ՝ Կ. Պոլսէն իւր հետը պաշտօնատարներ չպիտի տանի, այլ գաւառին պաշտօնատարները բնիկներէն պիտի ընտրէ, նոյն իսկ իւր ծառայներն անոնցմէ առնլով։

Ռուսական զօրքը մեկնիլ սկսած է, և մինչև յուլիսի վերջը Պուլղարիա և Արևելեան Ռումէլի պիտի պարպուին։ Այս նկատմամբ Անգղիոյ և Ռուսիոյ, ինչպէս նաև Բ. Դրան միջև կատարեալ համաձայնութիւն կայ։ Միւս կողմանէ կըսուի թէ Բ. Դուռն առ այժմ Պալքանները զօրք ղրկելու, և եթէ պէտք լինի՝ Արևելեան Ռումէլի զօրք մտցնելու իրաւանց գործադրութիւնը կը յետաձգէ։ Ռուսական թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Բ. Դրան այս յետաձգման փոխարէն՝ Ռուսիա ալ պատերազմական տուգանաց մէկ մասը զիջեր է. բայց այս լուրին ստուգութիւնը կասկածելի կը թուի։ Օպրուչէֆ զօրավարին պաշտօնն յաղթութեամբ վերջացաւ. Պուլղարներն Աղեքսանդր կայսեր յայտարարութեան կը հնազանդին, և իրենց պատերազմասէր ցոյցերը կը վերջացնեն։

Իսկ Ռուսիոյ և Թուրքիոյ միջև համաձայնութեան կամ դաշնակցութեան գալով, որոյ համար կըսուէր թէ Պարսից դեսպան Մօհսին խանն ևս կը միջնորդէ, Թուրք լրագրաց կողմէ սուտ կը հանուի, և Վիեննայի Ֆրեմտէնպլաթ լրագիրն ա՛յնչափ անկարելի կը համարի այս դաշնակցութիւնն, որ դեռ մօտերս Բ. Դուռն երկու ծանուցագիր ղրկած է մեծ տէրութեանց, գանգատելով Պուլղարիոյ և Արևելեան Ռումէլիի մէջ Ռուս պաշտօնատարաց իշխանութեան ներքև իսլամ բնակչաց վրայ 'ի գործ դրուած բռնութիւններէն։ Մեծ տէրութիւնք տակաւին այս ծանուցագրերուն պատասխանած չեն։

Դժբաղդաբար, Թուրքիոյ վիճակըն այնչափ բարեկարգեալ չէ, որպէս զի իւր ձայնը կատարելապէս լըսելի լինի քաղաքակիրթ աշխարհի առջև 'ի նպաստ Ռումէլիի իսլամաց։ Ի բաց թողլով ելմտական և ուրիշ բարենորոգումներն, եղեռնական արդարութիւնն ա՛յնչափ ետ մնացած է, որ թէպէտ բոլոր ապստամբութիւնները գրեթէ անկէ ծագում առին, և այս պատճառաւ երկիրն այնչափ վնասուեցաւ, այսու ամենայնիւ տակաւին ուղղութեան ճանապարհը մըտնելու համար ստոյգ քայլ մ'առնուած չէ։ Լէվընթ Հէրըլտ լրագիրը "Թուրքիոյ բարեկամ„ ստորագրութեամբ նամակ մը կը հրատարակէ, որոյ հեղինակն ուշադրութիւն կը հրաւիրէ քանի մը շաբաթ առաջ Քոնտուզ—Ցէրէ անուն տեղն ութ Յոյն գիւղացւոց սպանութեան հեղինակներուն տակաւին չգտնուելուն վրայ։ Բոսնոթօյի կողմն և ուրիշ տեղեր ևս այսպիսի ոճիրներ կը գործուին՝ առանց հեղինակները ձերբակալուելու։ Նշանակութեան արժանի է, կըսէ թղթակիցն, որ այս դէպքերուն մէջ զոհ գնացողները քրիստոնեայ են, և մարդասպանները Թուրք, և ընդհանրապէս երբ մարդասպանք Թուրք լինին, կառավարութեան պաշտօնատարները զանոնք ազդու կերպիւ չեն փնտռեր, թէ և այս հաւասարութեան և բարենորոգման աւուրց մէջ պէտք չէր որ խտրութիւնք լինէին։ Լէվընթ Հէրըլտ այս առթիւ յօդուած մը կը հրատարակէ, և Եւրոպացի պատմագրի մ'այն հատուածը կը յիշէ ուր պատմուած է թէ Հերսէքի ապստամբութեան ժամանակ իսլամ տղայ մը ձեռքի զէնքը փորձելու համար քրիստոնեայ տղայ մը զարկաւ սպաննեց, քննութիւն բացուեցաւ, տեղեկագիր մը գրուեցաւ որ մարդասպանին ոճիրը կը հաստատէր, բայց երբ հիւպատոսները բողոքեցին ոճրագործին անպատիժ մնալուն վըրայ, փաշան զարմանօք կը պատասխանէր. "միթէ տեղեկագիր չկարդացի՞նք„։ Պատմագիրն ասկէ կը հետևցնէր թէ Թուրքիոյ մէջ արդարութիւնն երկու կերպ է. իսլամաց ոճրագործութիւնները կը քննուին և անպատիժ կը մնան, իսկ Քրիստոնեայք առանց քննութեան կը պատժուին։ Նոյն իսկ մայրաքաղաքիս մէջ Զապթիէներն յանցաւոր մը ձերբակալած և փողոցէն անցուցած ժամանակ, ուրիշ կերպ կը վարուին երբ յանցաւորը Քրիստոնեայ մ'է, այսինքն զայն ծեծելով կը տանին ամենուն աչքին առջև։ Լէվընթ Հէրըլտ լրագիրը Քոնտուզ—Ցէրէի ութ սպաննելոց վրայ միայն կը խօսի. բայց կարելի է մոռցած է որ դեռ քանի մը շաբաթ առաջ, Իւսկիւտար՝ Չիլիֆթար պաղչէսիի թաղը՝ քանի մը չարագործք Հայ երիտասարդի մը տունը մտան գիշերայն և սպաննեցին զայն. կըսուէր թէ եղեռնաւորները կը փնտռուին, բայց գուցէ Իւսկիւտարի կառավարութիւնը բոլորովին մոռցած է հիմա այս գործը։

. . .

Ահաւասիկ Գաղղիական Ռէբիւպլիք Ֆրանսէզ լրագրին յօդուածն, որոյ վրայ համառօտ տեղեկութիւն մը տուած էինք մեր երէկուան թուով։

"Եթէ ներկայ դարուս վերջին մասին մէջ կնքուած բոլոր դիւանագիտական պայմանադրութեանց հետևանքներուն համառօտ բովանդակութիւնն ընելն՝ անցեալ յունիս 4ին Սըր Հ. Լէյարտի և Սաֆվէթ փաշայի միջև կնքուած պայմանադրութեան հետևանաց բովանդակութեան չափ դիւրին լինէր, քիչ խօսք հարկ կը լինէր ըսել, այս դերազանց պատճառաւ որ յունիս 4ի պայմանադրութիւնն որ և է հետևանք մը չունեցաւ՝ դէթ մինչև այսօր։ Մեք, կնքուած միջոցին այնչափ աղմուկ հանող այդ դաշնադրութեան բնական և ակնկալեալ արդեանցը վրայ կը խօսիմք. վասն զի եթէ իրերն ուրիշ տեսակէտով մը քննուին, հակառակ համոզում մը կը գոյանայ։ Փոքր Ասիոյ մէջ դաս մը մարդիկ կան, որք բնաւ գոհ չեն Անկլօ—Թուրքական դաշնադրութենէն, որուն կը վերագրեն իրենց կրած չարեաց մեծագոյն մասն։ Այդ դասը գրեթէ երկու միլիոն անհատէ կըբաղկանայ. ուրեմն ադոնց գանգատները քիչ մ'ուշադրութեան արժանի են, և պիտի տեսնուի որ անիրաւ չեն։

"Ասկէ լինն ամիս առաջ, Արևելից բոլոր քրիստոնեայ ազգութիւնները պատուիրակներ ղրկեցին 'ի Պէրլին. այս վերջիններուն մէջ կը գտնուէին և Հայոց ազգին պատուիրակներն։ Հայք՝ 400 տարիէ 'ի վեր գաւազանի հարուածներ ընդունելէ ձանձրացած՝ վեհաժողովոյ լիազօրներէն կը խնդրէին որ իրենց համար բան մ'ընեն։ Բաղձապահանջ չէին. Պուլղարաց պէս Թուրքաց լուծէն ազատիլ չէին ուզեր, համոզուած լինելով որ իրենց ծառայական հպատակութեան լուծն աւելի ծանր լուծի մը հետ պիտի փոխանակէին. բաւական կը համարէին միայն վարչական բարենորոգումներ խնդրել, որ զիրենք կամահաճ տրոց աւանդական գաւազանին հարուածներէն ազատէր։ Հայոց պատուիրակներն իրաւունք ունէին լսելի լինելու, որովհետև յանուն երկու միլիոն քրիստոնէից կը խօսէին. բայց Պուլղար լինելու բարեբաղդութիւնը չունէին, ուստի և վեհաժողովն ուշադրութիւն չ'շնորհեց անոնց յաւագին գանգատանաց։ Երբ յունիս 4ի պայմանադրութիւնը վրայ եկաւ, ըսուեցաւ անոնց թէ այլ ևս գանգատելու իրաւունք չունէին, որովհետև Անգղիա իւր վրայ կառնուր իրենց վիճակին բարւոքումն. Անգլօ—Թուրք պայմանադրութիւնն՝ Անգղիոյ պաշտպանութեան ներքև նոր դրութեան մը բարիքը կապահովէր իրենց։

"Աւաղ հակառակ, Հայ պատուիրակք Պէրլինէն մեկնեցան առանց համոզուելու այս օգուտներուն իսկութեան։ Դէպքերը շատ իրաւունք տուին անոնց կասկածանաց։ Ճշմարիտ է արդարև որ յունիս 4ի պայմանադրութիւնն 'ի նպաստ Հայոց ազգին վարչական ազատութիւններ կը տրամադրէ. բայց այս պայմանադրութիւնը մինչև ցայժմ թուղթի վըրայ միայն գոյութիւն ունենալով, Փոքր Ասիոյ մէջ վարչական բարենորոգումներն ալ գաղափարական վիճակի մէջ կը մնան։ Ասկէ կը հետևի որ Հայք, զորս Արևելեան քրիստոնէից ամենէն աւելի համակրութեան արժանի եղողներուն կարգը կրնամք դասել, իրենց կրօնակցաց մէջէն միայն իրենք են որ Եւրոպիոյ առատաշնորհութենէն օգուտ չտեսան։ Կըսեն որ եթէ Անգղիա իրենց ապագային հոգն իւր վրայ չառնուր, վեհաժողովը բան մը կընէր իրենց համար, և երկու չափ և երկու կշիռ չէր ունենար տկարաց նկատմամբ։ Ուստի իրենց գանգատանքն Անգղիոյ վրայ կը ծանրացնեն, և արդարև դժուարին է իրաւունք չտալ անոնց։

"Անգղիոյ կառավարութիւնն իւր խոստումներն յարգելու համար մինչև ցարդ Բ. Դրան իմաստուն խորհուրդներ տալէ զատ ուրիշ բան չըրաւ. Բ. Դուռն ալ իւր կողմանէ այն խորհուրդները մեծ ուշադրութեամբ մտիկ ընելով՝ բայց բնաւ չգործադրելով գոհացաւ։ Այս բանն ա՛յն աստիճան սովորութիւն եղած է իրեն, որ պէտք չէ զարմանալ, և Հայք բնաւ յոյս չեն դներ Բ. Դրան լուսամըտութեանը վրայ։ Պարզապէս կըսեն թէ Անգղիացիք՝ փոխանակ այդ պայմանադրութիւնն իրենց դրպանին մէջ պահելու համար միայն ստորագրելու, աւելի լաւ կընէին զիրենք պաշտպանելու հոգն այլոց թողուլ։

"Արդարև չկրնար ուրացուիլ որ Անգղիա Հայաստանի մէջ բարենորոգումներ գործադրելու պարտականութիւնն ստանձնելով Բ. Դուռն ազատեց իւր փոքր Ասիոյ Քրիստոնեայ հպատակաց նկատմամբ ամեն պատասխանատուութենէ։ Եթէ Լորտ Սալիսպըրի ամբաստանէ զԲ. Դուռը թէ դժկամակութիւն կը ցուցնէ, Բ. Դուռն իրաւամբ պիտի պատասխանէ թէ բաղձացեալ բարենորոգմանց ձեռնարկելու համար կսպասէ որ Անգղիա իւր խոստացած օգնութիւնները ղրկէ։ Առ այժմ կը վախցուի որ Հայոց ազգըն, յորմէ չկրնար պահանջուիլ որ պըղատոնաբար խանդավառի այնպիսի տէրութեան մը մեծութեանը համար, որ շատ բան խոստանալէ ետև բան մը չըներ իրեն համար, իրմէ պակսած պաշտպանութիւնն ուրիշ կողմ

-փնտռէ ։ Այսօրուընէ չէ որ Ռուսական ազդեցութիւնը Բայա Հայոց վրայ գործածել կուզուի։ Ռուսիա զանոնք իրեն բերելու համար ազդեցութեան զօրաւոր միջոց մ'ունի, այն է Լուսաւորչական եկեղեցւոյ Հայրապետական գահուն իւր երկրին մէջ գտնուիլը ։ Հայոց կաթողիկոսն էջմիածին կը նստի · իւր կրօնական իշխանութիւնը Դրան Հայ հպատակաց վրայ կը տարածի և ամեն ժամանակէ աւելի Ռուսիոյ ծառայութեանը մէջ է ։ Ասկից զատ, Թուրքիոյ Հայերն, իրենց աչքը դէպի Ցարին կայսրութիւնը դարձնելով, հոն իրենց ազգակիցները թէ՛ զինուորական և թէ՛ վարչական բարձր պաշտօններու վրայ կը տեսնեն ։ Իրենց ըղձանքն այն կողմը պիտի հակի՝ եթէ Անգլիոյ կողմանէ անոնց խոստացուած փոխարինութիւնները զանոնք չկատեցնեն այն զառ 'ի վայրին վրայ, ուր ընդհանուր անտարբերութիւնը մղած է զիրենք։»

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Լոնտրա 20 մայիս.

Թայմզ լրագիրն իւր այս առաւօտեան թուով կը ծանուցանէ թէ Աֆղանստանայ հետ կնքուած կարգադրութիւնը կը պարունակէ վեւան բոլոր կիրճերուն՝ ինչպէս նաև ռազմագիտական սահմանագծին համար պէտք եղած հողին Անգլիոյ թողուիլն, Աֆղանստանայ կառավարութեան արտաքին յարաբերութեանց վրայ հսկողութիւնն, Աֆղանստանայ սահմանագլխոց վրայ բնակող Աֆրիտիներու ցեղին անկախութիւնն և Քապուլի մէջ Անգղիական գործակատար մը դրուիլը ։

Փարիզ 20 մայիս.

Կառավարութիւնն երեսփոխանական ժողովէն արտօնութիւն խնդրեց Բէյի լրագրին խմբագրապետ Պ. Բօլ Տը Քասանեաք Պօնաբարթեան երեսփոխանը դատաստանի ենթարկելու՝ Բէյի լրագրին մէջ հրատարակած մէկ յօդուածին համար ։

Լոնտրա 20 մայիս.

Պիրմանիոյ մէջ իրաց վիճակը ծանրացաւ ։ Պիրմանիոյ թագաւորը զօրաժողով հրամայեց ։

Լոնտրա 20 մայիս.

Օսմ. Քոնս.		11 7/16
Փոխ.	1865	15 1/4
»	1869	13 7/8
»	1871	17 3/4
»	1872	21
»	1873	
» Եգիպտ.		64 1/4
Անգղ. Քոնս.		98 13/16

Փարիզ 20 մայիս.

Օսմ. Քոնս.			11,60
Ֆրանս. Քոնս.	3 0/0		80,55
» »	»	Նոր	82,50
» »	5 0/0		114,45

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Դատական նախարարութեան գործադիր մասնախումբը (Իճրա ճէմիյէթի) ջնջուեցաւ։ Այսուհետև անոր տեղ՝ դատարանաց քով գտնուելիք յատուկ պաշտօնատարներ՝ տրուած վճիռները գործադրելու պաշտօնը պիտի ունենան ։

—

Վսեմ. Նամիգ փաշան, որ Վեհ. Սուլթանին պատասխանը կը տանի Ցարին, երէկ Ն. Կ. Վեհափառութեան թիկնապահներէն Զէքի պէյի ընկերակցութեամբ մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ 'ի Լիվատիա ։

—

Արևելեան Ռումելիի Եւրոպական յանձնախումբն այսօր Ղալաթա-Սէրայի մէջ նիստ մը կընէ, որուն ներկայ գտնուելու համար Գաղղիական պատուիրակներն առջի օրը հեռագրաւ Պրուսայէն Կ. Պոլիս հրաւիրուած էին ։ Կըսուի թէ այս նստին մէջ պատուիրակներն իրենց կառավարութիւններէն ստացած նոր հրահանգներն իրարու պիտի հաղորդեն ։

—

Վագըլթ լրագիրն իւր այս առաւօտեան թուով կը ծանուցանէ թէ 21 միլիոն Անգղիական ոսկւոյ Օսմ. նոր փոխառութեան յետաձգուած լինելն ստոյգ է ։

—

Արևելեան Ռումելիի Եւրոպական յանձնախմբին մէջ Անգղիոյ երկրորդ պատուիրակ Լորտ Ֆօնօմոր երէկ իրիկուն վառնայի շոգենաւով Անգղիա գնաց ։ Կըսուի թէ յիշեալ Լորտըն Արևելեան Ռումելիի նկատմամբ ընդարձակ տեղեկագիր մը կը տանի Անգղիոյ կառավարութեան ։

—

Վագըլթ լրագիրն իւր այս առաւօտեան թուոյն մէջ Լոնտրայէն մայիս 20 թուականաւ քաշուած Ռիւթէրի հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ՝ Արևելեան Ռումելիի յանձնախմբին անդամոց տրուած հրահանգաց համեմատ, յանձնախումբըն Ալէքօ փաշային հետ փիլիպէ երթալէ ետև՝ երկու ամիս միայն պաշտօն պիտի վարէ ։

—

Երէկ մայրաքաղաքիս Աւստրիական դեսպան Զիչի կոմսը Բ. Դուռն երթալով, արտաքին գործոց նախարար Գարաթէոտորի փաշային և հասարակաց կրթութեան նախարար Մունիֆ էֆէնտիի հետ տեսակցեցաւ ։ Կըսուի թէ Աւստրո—թուրքական պայմանադրութեան վիէննայի մէջ ըրած ազդեցութեան վրայ տեղեկութիւններ տուեր է ։ Դեսպանը քանի մ'օրէն Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու փափաք յայտներ է ։

—

Ռուսական դեսպան Լօպանօֆ իշխանին բացակայութեան միջոցին, դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Օնու գործակատարութիւն պիտի ընէ։

—

Հակահասունեանց պատգամաւորութիւնն երէկ վերստին Բ. Դուռը գնաց, բայց նախարարք կարևոր խնդրոյ համար 'ի խորհուրդ գումարուած լինելով, առաջարկուեցաւ որ երկուշաբթի օրը գան ։

—

Ադրիանուպոլսէն երէկուան թըւականաւ Վագըլթ լրագրին քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ 120 Յոյն ընտանիք իրենց դաշտերուն և արմտօք Արևելեան Ռումելիէն Ադրիանուպոլիս եկեր են երկաթուղւով ։ Բէուֆ փաշան Արևելեան Ռումելիի Ռուսական կառավարիչ Սթօլիբին զօրավարէն խնդրած լինելով որ Ադրիանուպոլսոյ նահանգը վերադառնալ ուզող քրիստոնէից արգելք չլինի, յիշեալ ընտանեաց վերադարձին արգելք չէ եղած և տակաւին ուրիշ քրիստոնեայ ընտանիքներ ալ Ադրիանուպոլսոյ նահանգը վերադառնալու վրայ են եղեր ։

—

Լէվանթ Հէրալտ լրագիրն Հելլենական խնդրոյն մէջ Անգղիական նախարարութեան բռնած ընթացքին Յոյն ժողովրդեան վրայ ըրած խիստ անհաճոյ ազդեցութիւնը յիշելով կը պատմէ թէ Զատկին կիրակի օրը Թեսաղիոյ Յոյն երիտասարդութիւնը Լորտ Պիքօնսֆիլտի պատկերին վրայ հրացան պարպելով զուարճացեր է ։

—

Անատօլուի համար կազմուած պատերազմական ատեանին անդամ Ֆէրիդ Հաճի Հասան փաշան իսկիւպի հրամանատար անուանեցաւ, և անոր տեղ Թեսալոնիկէի և շրջակայից զօրագունդերուն հրամանատար Ֆերիդ Արիֆ փաշան պատերազմական ատենին անդամ անուանեցաւ ։

—

Կ. Պոլսէն Եւրոպական լրագրաց քաշուած Ռիւթէրի հեռագիր մը կըսէ թէ Սըր Հ. Լէյարտի ամեն օր Սուլթանին ըրած այցելութիւնները ծնունդ տուեր են այն զրոյցին թէ նոր բանակցութիւնք լինելու վրայ են։ Այս բանակցութիւնները՝ ոմանք Փոքր-Ասիոյ բարենորոգմանց կը վերագրեն, ոմանք նոր փոխառութեան և ոմանք ալ Կիպրոսը վերջնականապէս Անգղիոյ թողլու համար նոր պայմանադրութեան մը ։ Սակայն որոշ տեղեկութիւն չկայ ։

—

Անատօլուի Անգղիական ընդհանուր հիւպատոս Ուիլսըն գնդապետն և փոխ հիւպատոս Քուբբր հարիւրապետն Անգղիոյ դեսպանատան երկու պաշտօնատարաց հետ երէկ առաւօտ Պրուսա գնացին, ուստից Անատօլուի ներսերը պիտի երթան ։

—

Ռուսիոյ կայսրը Պուլղարիոյ իշխանին Ռուսական կլասբամնի զօրավարի (լիվա) աստիճանը տուաւ, միանգամայն գլուխ անուանեց որոշ զօրաց 13րդ վաշտին, որուն հետ գտնուած էր վերջին պատերազմին ժամանակ ։

—

Երկուշաբթի առաւօտ ոստիկանութեան լրտեսներէն Թէոտոր անուն անձի մը դիակը գտնուեցաւ Թաթավլայի գերեզմանատան մէջ ։ Այս դէպքը հետաքրքրական կէտեր ունի · Թէոտորի ոչ ժամացոյցն, ոչ ալ դրամը գողցուած էին · տարճանակն ալ վրան էր ։ Թէոտոր իւր վրայէն գտնուած նամակի մը մէջ կը յայտարարէր թէ կեանքէ ձանձրացած լինելով՝ անձնասպանութիւն ընել որոշած էր · բայց իւր վրայ դանակ գտնուած չլինելով՝ չկրնար հաւկըցուիլ թէ դանակի վէց հարուածներն, որոց երկուքը կունակն էին, ինչպէս տրուած էին ։

—

Կիրակիէն երկուշաբթի լուսնալու գիշեր յանդուգն գողութիւն մը տեղի ունեցաւ 'ի Վլաս Լամլիս անուն հարուստ յոյն սեղանաւորի մը, որ Պօրսային քովը Տէմիր խանին մէջ դրասենեակ ունէր ։

Գողերն յիշեալ դրասենեկին տակը գտնուող ծխախոտավաճառի խանութ մը վարձած էին ժամանակէ մ'ի վեր ։ Կիրակի օրը խանութին ձեղունը ծակելով գիշերը սեղանաւորին դրասենեակն ելան և երկու երկաթէ սնտուկ կոտրելով 2,500 ոսկւոյ դրամ, 4,000 ոսկւոյ անդամանդ, 5,000 ոսկւոյ արժեթուղթ, 7,000 ոսկւոյ պօնօ և այլն, ընդ ամենը 18,500 ոսկւոյ բան գողցան ։ Ոստիկանութիւնը շատ մարդիկ ձերբակալեց, և կըսուի թէ յանցաւորներն ալ ձերբակալելոց մէջ կը գտնուին ։

—

Երկուշաբթի առաւօտ Մաքրիքէօյի կայսերական վառօդարանին մէջ նորէն պայթում մը տեղի ունեցաւ, որ թէպէտ մասնական էր, բայց և այնպէս մեծ վնասներ տուաւ վառօդարանին ։ Բայց բարեբաղդաբար մարդու կորուստ չէ եղած ։

Այս դէպքը մեծ ահ ձգեց Մաքրի քէօյի բնակչաց մէջ, որք շրջակայ բլուրները փախան ։

—

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

Այս առաւօտ բացուեցաւ		12,49
կէս օրին		12,21
Ռումելիի երկաթուղի	Ֆր.	45,50
Թղթադրամ	մր.	1125
Մէճիտիէի տարբերութիւն	•	6 25
Հինդնոց »	•	15 20
Պղինձ	•	164

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀՐԱԻԷՐ

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ ուրբաթ մայիս 11 'ի Ղալաթիա ։

Ատեանը պիտի բացուի ճիշդ ժամը 6 ին և գոցուի 10 ին ։

Հրաւիրեալ են երեսփոխան էֆէնտիներն՝ իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ։

1879 մայիս 7

Պտրքրն Հայոց Գումգափու — Պատրիարքական փոխանորդ ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊԻՍԿ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Պատգամագիր բացման ժողովոյ 'ի Ս. Նախագահէն.
2. Քննութիւն և վաւերացումն Երեսփոխանական ընտրութեանց.
3. Կազմութիւն Մայր դիւանի.

Քաղաքական ժողովն երէկ Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Իզմիրլեան Մատթէոս Սրբազանի նախագահութեամբ գումարուելով, Գլուտճէի խնդրով զբաղելէ, երեսփոխանական ընտրութեանց ծանօթագրերը պատրաստելէ և այլ խնդիրներ կարգադրելէ զատ՝ միանգամայն Տընտեսական խորհուրդն ալ կազմեց, որոյ անդամք են՝ Պօղոս էֆէնտի Նըլտըղեան, Միհրան էֆէնտի Զօպանեան, Գարեգին էֆէնտի Մէլիքեան, Յովակիմ էֆէնտի Յովակիմեան, Գաբրիէլ էֆէնտի Գաբրիէլեան, Ըստեփան էֆէնտի Գօլօլեան և Յակոբ էֆէնտի Գաղազեան (սեղանաւոր) ։

—

Սէլամսըզի թաղէն Աղէքսանդր Մէրհէմ-Գուլի և Տօքթէօր Շիշմանեան էֆէնտիներն, Հիսարի և Պօյաճի գիւղի միացեալ թաղերէն ալ Արշակունի Յօհաննէս էֆէնտին երեսփոխան ընտրուեցան ։

—

Գոհութեամբ կը լսենք թէ Արևելեան-Դպրոցասիրաց ընկերութիւնն իւր վերջին նստին մէջ որ այս կիրակի տեղի ունեցաւ, որոշեր է Մշոյ մէջ բացած վարժարանին ընթացքը բարձրացնել և Բաղէշի մէջ և ուրիշ յարմար տեղ մը վարժարաններ բանալ ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

. . . Խմբագրապետ Մասիս ազգօգուտ լրագրոյ .

Պատուական Մասիսդ 2306 թիւ թերթին մէջ, Ագընճըլը գիւղին մօտերն ինն քրիստոնէից աւազակներէ սպաննուիլը ծանուցած էիք ։ Երբ քաղաքիս ոստիկանութիւնն իմացաւ այս եղելութիւնն՝ որ Ռոտոսթօյի և շրջակայ գիւղերու բնակիչները սարսափահար ըրաւ, իսկոյն հազարապետ Նահէմ էֆէնտին, որ իւր պաշտօնին մէջ ունեցած աչալրջութեամբ և խոհական ու համեստ բնաւորութեամբ սիրելի եղած է ամբողջ քաղաքիս, տասն ոստիկաններով լեռները ելաւ ոճրագործները ձերբակալելու, և ուրախ եմք որ նոցա հետ բռնական կռուելէն վերջը եօթըն մարդասպանները կենդանւոյն բռնեց և շղթայակապ քաղաքս բերաւ ։ Զարմանալի է որ ոճրագործաց շուկայէն անցած ատեննին ցոյց տըւած անտարբերութիւնն ու անհոգութիւնը՝ տեսողին այնպէս կարծիք կուտային թէ՝ ասոնք ուրիշ չարագործութեանց համար մի քանի անգամ նմանօրինակ սպառնալիքներէ անվնաս ազատած են · սակայն

տա ճշմարիտ է որ կառավարութիւնը մեծ փոյթ ունի երկրին բարեկարգութեան աշխատելու. որով անշուշտ իրենց արժանաւոր պատիժը քիչ ատենէն 'ի հրապարակի պիտի տեսնուի և լռուի յօրինակ այլոց չարագործաց։

Գաղթականաց համար գտնուած տեղերնէն ելնելու արգելք ըլլալով, հոս գտնուած 8—10 հազար գաղթականք յետին աստիճան թշուառութեան մատնուած են, և իրենց օրապահիկը հայթայթելու համար փողոցներու և շուկաներու մէջ մուրալէն կը թափառին. բայց չգիտցուիր թէ այդ արգելքը ինչո՞ւ միայն քաղաքիս համար է և ուրիշ քաղաքներ զերծ են անկից, այնպէս որ տակաւին 2–3 օր յառաջ բազմաթիւ գաղթականք կրկին եկան հոս Նէկիպօլուի և Ուզուն Քէօփրիւյի կողմերէն՝ այսչափ բազմութիւն կարելի չէ որ փոքրիկ քաղաքի մը մէջ կարենան ապրիլ, որով և զեղծմունք և ոճիրք հետզհետէ կը բազմապատկին, այնպէս որ կառավարութիւնը շատ անգամ չկրնար առնց առաջքն առնուլ։ Ինչպէս որ Թուականէս 15 օր չափ յառաջ Չօրլուցի Հայ կառապան մը Սիլիվրիի ճանբան կ'ըսպաննուի իւր տարած մէկ գաղթականէն. ոստիկանութիւնը ոճրագործին հետքը գտնելու համար ամեն ջանք 'ի գործ կը դնէ, բայց դեռ ոչ մարդասպանն և ոչ սպանելոյն գլուխը գտնուած է։ Նմանօրինակ սպանութիւն մ'ալ (չգիտցուիր ինչ ազգէ) երէկ տեղի ունեցած է քաղաքէս 2–3 ժամ հեռի գտնուած Պանարը և Գարա Ալի գիւղերուն մէջ տեղ. ոստիկանութիւնը զատնք ևս կը փնտռէ։ Գաղթականք եթէ տակաւին երկար ատեն այսպէս թշուառութեան այլկողմերը, վախ կայ որ անկարգութիւնք ևս աւելի շատնան, մանաւանդ երբ հունձքն աւելի բարձրանայ։

Քաղաքիս առևտրական գործողութիւնները բոլորովին դադրած են, այնպէս որ ամեն կարգի վաճառականք և արհեստաւորք մեծ միատանջութեան մէջ են։

Ռուսք քաղաքէս մեկնած ատեն՝ տեղւոյս ամեն ազգի բնակչաց երկու նաւամատոյց Թողուցին 'ի նուէր. ասոնցմէ մին անցեալներն հասարակութեանց հաճութեամբ ծախուեցաւ և քակուեցաւ, որմէ գոյացած արդիւնքով կըսուի թէ մնացած նաւամատոյցը աւելի երկարցնելու խորհուրդ կայ։ Փափաքելի է որ այս խորհուրդն իրականութիւն գտնէ յօգուտ արքունի գանձուն և 'ի դիւրութիւն տալնոյց փոխադրութեան և երթեւեկութեանց։

Պարտք կը համարիմ՝ երկու տող ալ տեղւոյս ազգային կացութեան նուիրել։

Վարժարանաց մասին ներկայ շրջանը կը յուսադրէ ակնդար մ'ըլլալու վասն զի թէ՛ Ս. Թագաւոր և թէ՛ Ս. Խաչ թաղի վարժարաններն այսօր բնաւոր հոգաբարձութիւններ և արժանաւոր պաշտօնեայներ ունին. ժողովուրդը վարժարանաց յառաջդիմութեան և կրկին սեռերու բարւոք դաստիարակութեան սիրով վառուած ցոյց կուտայ, այնպէս որ առանց վարանելու կրնամք ըսել թէ մինչև ցարդ նմանը չէ տեսնուած. կարծես անցելոյն փորձառութեան սուղ դասէն ուսեալ՝ այլ ևս չուզեր առաջնորդական և վարչական խնդրոց ուշ դնել. այսու հանդերձ կրնամք յուսալ թէ գաւառական վարչութիւնն ալ քիչ օրէն ազգային ակնկալութիւնները պսակելու վիճակի կունենայ. զի ասոր արդէն ներկայ տարւոյս սկիզբները գաւառիս և իւր թեմերուն վարժարանաց հսկելու համար 7 անձերէ բաղկացեալ գաւառական Ուսումնական խորհուրդը կազմուած է և մարտ 21ին ալ գաւառական Ընդհ. ժողովը մասամբ մը ընտրուած, և երկու նիստեր ալ ըրած է. լսուէ որ երեսփոխանք՝ գիւղական կանոնաց այնչափ վարժ չեն, բայց եռանդնին ապագայ օրինաւորութեանց երաշխաւորութիւն մը կը համարուի։

Խնդրելով խմբագրապետ էֆէնտի, որ սոյն գրութեամս ձեր ազգօգուտ թերթերէն միոյն մէջ անկիւն մը շնորհէք։ Մնամ...

27 ապրիլ 1879 — [illegible] Ա. Թ[illegible]

Ռոտոսթօ

Վան 7 ապրիլ 1879

Խմբագրապետ Տէր.

Մեր Պօլսեցնակ ազգայինք ընդհանրապէս որոշ տեղեկութիւններ չունին Հայաստանի գիւղերուն վրայ, դուցէ Պատրիարքարանն ալ չունի նոցա ճիշդ վիճակագրութիւնն, զի առաջնորդներն անտարբեր կ'երևին այդ բանի համար։ Արարատեան ընկերութեան տեսչական գործերն առիթ եղած են որ շատ անգամ գիւղերը պտըտիմ. եռեալ առիթէն օգուտ քաղելով, հաւաքած տեղեկութիւններս մերթ ընդ մերթ Ձեր օրաթերթի միջոցով հրատարակել աւելորդ չեմ համարիր։

Այս անգամ կ'սկսիմ Դատուան կամ Դատվան* գիւղէն, ուր Արարատեան ընկերութիւնն այս օրեր մի Նախակրթարան բացած է։ Դատուան գիւղն Վանայ ճիշդ դէմ կը գտնուի, ծովուն արևմտեան ափին վրայ. Վանայ ծովուն ամենալաւ և ամենակարևոր նաւահանգիստն է յորմէ 4 ժամու չափ հեռի է Բաղէշ քաղաքը, դէպ արևմտեան հարաւ։ Իւր շրջակայ գիւղօրէից վրայ կա՛մ Բաղէշի և կա՛մ Մուշի կառավարութիւնն իրաւասութիւն ունի. բայց Դատուան բացառութիւն եղած է նոցա մէջ. Վանայ կառավարութիւնը նկատելով նորա կարևոր դրութիւն, ուղղակի իւր ձեռքի տակ առած է զայն. Այս գիւղ բոլորովին Հայաբնակ է. թէև Քիւրդեր բոյն դրած էին այնտեղ և սկսեր էին հետզհետէ շատնալ, իւրեանց գողութիւններն ալ հետզհետէ շատնալով, Հայ գիւղացիները միաբան բողոքեցին կառավարութեան և յաջողեցան Քիւրդերն հեռացունել։ 68 տուն Հայ կայ. բնակիչներն 527 են, 233 էգ և 294 արու, յորոց 26 պանդուխտ կը գտնուին այժմ ուրիշ քաղաքներ։ Այդ պանդուխտներ իւրեանց հայրենիք թողած են հետևեալ ժամանակներն։ 1870ին 2 անձ պանդխտած են Կ. Պոլիս. 1874ին 1 անձ Կ. Պոլիս. 3 անձ (որց մէջ է նաև մի քահանայ) Նալըը խան և 1 անձ Ռուսական Հայաստան։ Իսկ անցած տարի, գիւղացիները վերջին աստիճան թշուառ վիճակի ենթարկուած լինելով, Ռուս–Թուրքական պատերազմէն յետոյ, 19 անձ պանդխտած են դէպ ի Ռուսական Հայաստան։ Եթէ 5 տարեկանէն մինչև 20 տարեկան մանչ տղայներն և 5էն մինչև 12 տարեկան աղջիկ տղայներն (աղջիկներն շատ կը հարսնանան) դպրոցական հասակի մէջ նկատենք, 51 աղջիկ և 119 մանչ, ամբողջն 170 դպրոցական կունենամք Դատուանի մէջ։

Դատուանցիք հողագործ կամ խաշնարած են, հազիւ կը գտնուի 4—5 անձ հիւսն, կտաւագործ և ջաղացպան։ Անցուցարձ ճանապարհի վրայ լինելով, շատ հարստահարութիւններ կը կրէ այս գիւղ։ Պատերազմին ժամանակ շատ զօրագունդեր այս տեղէն անցած են։ Վանէն դէպ 'ի Բաղէշ, Մուշ, Սղերդ, Տիգրանակերտ, Հալէպ եւլն, նոյնպէս և Բաղէշէն Կարին կամ Վան, Պարսկաստան, Ռուսական Հայաստան եւլն գնացող կարաւանները Դատուանէն կանցնին և այն տեղ հանգիստ կառնուն։ Ամեն նշաններ ցոյց կուտան թէ այս տեղ երբեմն շատ բնակիչք կան եղեր և ծաղկած վիճակի մէջ է եղեր։ Բարեկամներէս մին ինձ պատմեց թէ Երուսաղէմայ վանքը գտնուած ձառընտիրին մէջ Դատուանի համար գրուած է թէ 1800 տուն Հայ բնակիչ ունի։ 4 եկեղեցի և 4 վանք կայ քանդուած, որց սրբատաշ քարեր կեցած են դեռ, անխօս վկայներ գիւղացւոց կրած դարեւոր հարստահարութեանց։ 7 գերեզմանատուն կայ, յորոց մին միայն կը գործածուի այժմ։ 8 տեղ ջաղաց կայ, յորոց 3ը միայն կը բանին այժմ։ Գիւղէն 5 րոպէի չափ հեռի ծովափին վրայ մի բերդ կայ, այդ բերդի համար գիւղացիներն աւանդութեամբ կը պատմեն թէ Սենեքերիմ Արծրունի թագաւորի ամառանոցն է եղեր։

Բերդն հինգ սենեակ ունի քանդուած, որց տեղերն յայտնի են. երկու քարայրներ ունի, ուր ճրագով շրջեցանք։ Քարայրներէն մին ունի ութ դարակ և երկու կողմն, և ձախկողմը քարէ նստարաններ (փէքէ) շինուած կան։ Շատ տեղերէ, փորուած ժամանակ, տանց շէնքեր, հնձանի շէնքեր երևան կելնեն։ Կերևի թէ այգեգործութիւնն երբեմն շատ յառաջ գնացած է եղեր Դատուանի մէջ. այգեստան կոչուած մի տեղ ալ կայ, բայց այժմ ամբողջ գիւղին մէջ չէք տեսներ ոչ մի տեղ այգի տնկուած, ոչ մի տեղ պարտէզ տնկուած։ Գիւղացիներն յորդորեցի այգիներ և պարտէզներ ալ տնկել քանի որ հողն արդաւանդ և յարմար է։ Պատասխանեցին թէ մեք տնկեմք և աշխատիմք որ ուրիշնե՞ր վայելեն պտուղըն։ Քանի որ Քուրդն մի կողմէն, միւս կողմէն ալ Թագաւորին բարի և աշխարհաշէն ցանկութիւններն չիմացող պաշտօնատարներ կը կողոպտեն զմեզ, ինչպէ՞ս պիտի չենանայ մեր երկիր և ի՞նչ կարողեմք անել։ Ես ստիպուած եմ կրկնել այս տեղ Կ. Պոլսեցի հայրենակիցներուն, ինչ որ ուրիշ անգամներ ալ գրած եմ. Կ. Պոլսի մէջ նստած, «Հայաստա՜ն Հայաստա՜ն» պոռալով չեն բարեկարգուիր այս տեղեր, պէտք է որ Կ. Պոլսոյ հարուստ Հայեր ընկերութիւն կազմեն, հողեր գնեն յարմար տեղեր, մշակել տան գիւղացւոց, օգնեն նոցա, և երբ Քուրդեր և քրդամոլներ հարստահարեն և կողոպտեն, Կ. Պոլսոյ մէջ կազմուած այդ զօրաւոր ընկերութիւնն եղելութիւնը յայտնէ Բ. Դրան և պաշտպանել տայ իւր իրաւունքներ, եթէ ոչ, այս խեղճ գիւղացիք ի՞նչ ունին, աղքատ, տգէտ և հետևապէս վախկոտ գիւղացիք։ Աղքատութիւնը վերջին աստիճանի հասած է այս տեղ։ Մանչեր և աղջիկներ և հարսեր բոլորովին բոկոտն կը շրջին. ես չտեսայ մին ի նոցանէ որ տոնամամ ունենար։ Երբ Արարատեան Նախակրթարանը բացուեցաւ և բազմաթիւ մանուկներ լցուեցան այն տեղ, մի տխուր տեսարան պատկերացաւ աչքիս առջև. աշակերտներէն շատեր անվարտի եկեր էին վարժարան. մի վերարկու միայն հագած էին որ ծուէն ծուէն կտրատուած էր. շատերու բերաններ կը հոտէին կամ խիստ պահեցողութենէ կամ անօթութենէ......։ Ո՞ր զգայուն Հայու սիրտ չը վրդովիր երբ տեսնէ այդ ոժգոյն դէմքով մանուկներ, հազարաւոր կարկատաններով պատառոտուն ցնցոտիներ հագած, այնպէս որ ո՛չ միայն ցուրտի համար, այլ և ամօթի համար ծածկուելիք տեղերն մերկ մնացած են, և երբ իւր աչքեր վեր վերցնելով տեսնէ թէ Գրգուռ և Նեմրութ * լեռներն ճիշդ ստորոտն կը գտնուի, Վանայ արևմտեան ծովափին վրայ, ճիշդ այն տեղեր ուր կ'ասեն թէ Հայկ առաջին ազատական պատերազմը մղած և Հայ ազգութիւն կազմած է, որպէս զի իւր զաւակներ ազատ և երջանիկ ապագայ ունենան. երբ մտածէ թէ այս հարստահարուած և աղքատ գիւղացիներ Հայկայ սերունդն են, թէ այսօր այդ ցնցոտիներուն տակ ծածկուած անօթի և գրեթէ կիսամեռ գիւղացիներն թերևս այս ինչ Հայ նախարարի կամ այն ինչ Հայ թագաւորի սերունդն են, ո՛րչափ տխուր յիշատակներ կը յուզեն իւր սիրտ և արտասուք զինք կը խեղդեն......։

Մ[illegible]

* Մի քանի անուանի հեղինակներ, որց մէջ և Խրիմեան հայրիկ, գրած են Դատվան։ Այդ բառ կ'ստուգաբանեն «Դէտվան», այսինք «դիտէ զՎան» զի ճիշդ Վանայ դէմ կը գտնուի։ Բայց նկատեցի որ գիւղին մէջ կարդալ գրել գիտցողներն աւանդութեամբ սովրեր են գըրել «Դատուան» զոր կ'ստուգաբանեն «Դատաւան»։ Աւանդութիւնն կ'ասէ թէ ժամանակով այդ տեղ մի մեծ դատարան կայ եղեր։ Նոյնպէս նկատեցի որ Թուրքերն ալ «Դատէվան» կամ «Դատաւան» գրած են պաշտօնական գիրերու մէջ։

* Նեմրութ (Նէմրուտ) լերին համար աւանդութեամբ կը պատմեն տեղացի թէ՛ Հայ թէ՛ Թուրք և թէ՛ Քուրդ բընակիչներն որ Նէմրուտ անուն մի հսկայ մարդ այդ լերին վրայ կեցած՝ նետ նետեր է Սանցծոյին դէմ որ կինք պատժեր է։ Լերան ստորոտն ուղտաձև ապառաժ քարերու մի շար կայ, այդ քարերուն համար ալ կասեն թէ Նէմրութին քար, կեր և այլն բերող ուղտեր են, որպէս զի Նէմրուտ մի բարձր աշտարակ լինէր։ Աստուած պատժեր է այդ ուղտեր քար կտրեցունելով։

ԱԶԴ

Արամեան Գրասիրաց ընկերութեան Ընդհ. ժողովն իւր Բ. նիստը պիտի կազմէ յառաջիկայ հինգշաբթի, մայիս 10/22, 'ի Մայր-վարժարան։

Ատեանը պիտի բացուի առաւօտեան ժամը 2ին և փակուի 5ին։

Հրաւիրեալ են պատուարժան ընկերք իւրեանց անձնական ներկայութեամբ պատուել ժողովս՝ որով և փութալ կատարել ազգասիրաբար իւրեանց ընկերական պարտաւորութիւնը։

Ի դիմաց Ընդհ. ժողովոյ
Արամեան Գրաս. ընկերութեան
Աւժամանակեայ

Ատենադպիր — Ատենապետ
Մ[illegible] Ս. Խ[illegible] — Ն. Խ[illegible]

7 Մայիս 1879, Գում-Գաբու.

ՕՐԱԿԱՐԳ.

1. Ընթերցումն և վաւերացումն Նախորդ նիստի ատենագրութեան.
2. Վաւերացումն ծրագրի պաշտօնավարութեան Գանձապետի.
3. Ընտրութիւն հրաժարեալ խորհրդական անդամի Տնօրէն-ժողովոյ.
4. Ընտրութիւն դիւանի Ընդհ. ժողովոյ։

ԻԼԱՆ

Տէրսաանէթ մէ Թաշրա մէքթէպի ասքէրիյէսի չակիրտանը իչուն տօգւան պէչ սէնէլինէ լուզումի օլան էլպիսէնին չըրաթը մուզայէտէյէ իլէ պէհէր Թաղըմը երիզ ղըրդ ալթը զրուշա Թալիպի ըհուտէսինտէ օլուպ մայըսըն ռումինին օն իքինճի ճումա իրթեսի կիւնիւ ղարարը ղաթիսի վէրիլէճէյինտէն, իմալ վէ իթասընա Թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի.

8 մայիս 1879

Պապը Սէրասքէրի

Իզմիտ վէ Ցէսլանէ Ֆապրիգալարը իչուն միւպայեա օլունաճագ օլան սէքսէն պին գըյէտէն եիւզ պին գըյէյէ գատար եըյգանմըշ գըրըմըն մէյէզ խարաղըսընըն չըրութը մուզայէտէյէ պէհէր գըյէսի օթուզ նէտի զրուշա Թալիպի ըհտէսինտէ օլուպ մայըսըն ռումինին օնունճու բէնչշէնպէ կիւնիւ միւնաքասայի աւէնիյէսի իճրա օլունաճաղընտան, իթա իթմէկէ Թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ վէ չէրայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին հէր կիւն Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի.

6 մայիս 1879

Պապը Սէրասքէրի

Advertisements referring to British or American Goods, etc., are exclusively received for this Paper at
EUG. MICOUD'S Foreign Advertising Agency 139—140, Fleet Street, London.

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԱՂԱԶԱՆ

Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի Մաղազան կը ծախուի, ամէն ճերմակ կտաւներ, ու սեղանի ծածկոց և այլն, սեղանի արծաթած պատառաքաղ, դգալ և այլն. կազի Լամբաներ, սեղանի ճերմակ յախճապակէ սպասք Անգղիոյ տեսակէն, քարիւղաներ, փիքէ ծածկոց, քթանէ սավան և այլն, խոհանոցի վերաբերեալ անօթներ, կարի գործիքներ, և ուրիշ անթիւ պիտանի վաճառք կը ծախուին չափաւոր գներով։

ԾԽԽՈՒՅՈՒՄ

ՏԱՄԱՏԵԱՆ ՋՈՒՂԱՐԱՆ

Օրտա գաբու Թիւ 465

Հայ, Ցաճիկ և Եւրոպացի տպագրական տառեր իրենց ամէն տեսակներով կը գտնուին պատրաստ խիստ աժան գիներով։

Ա. Զ Դ.

Մինաս Չերազի գործերը՝ Պոլսոյ գրածախներէն զատ՝ Բերայի կողմն ալ կը ծախուին Ղալաթա—Սարայի դպրոցին դիմացի Պ. Պօտէն գաղղիացի գրածախին քով, հետեւեալ գիներով.

Գրական փորձեր 2 ֆրանք
Ազգ. Դաստիարակութիւն 1 1/2 „
Թէ ի՛նչ չահեցանք Պերլինի վեհաժողովէն 75 սանթիմ
Հայաստան և Իտալիա 1 ֆրանք

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԹՈՐՈՍ ԱՂԲԱՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՃԱՄԲՈՐԴ

Գ. Վ. Սրուանձտեանց

Մասն Առաջին

Կը վաճառուի Վ. Յ. Մարգարեան գրատունը Մէրճան թիւ 57 և Եէնի Ճամիի փողոց Ս. Ղուկասեանի խանութը և ամէն Հայ գրավաճառաց քով։ Գին կէս արծաթ Մէճիտ։

ԷՕԺԷՆ ՍԻՒ

ԴԻԽԱԲՆԱԿ ԲԼՈՒՐ

Թարգմանեց Ս. Ղուկասեան

«Թափառական Հրէայի» անուանի հեղինակին խիստ հետաքրքրաշարժ մէկ վէպն է, որուն թատերգը քանի մը տարի առաջ կէտիկ բաշայի թատրոնին մէջ ներկայացուելով մեծ ընդունելութիւն գտաւ արգոյ հասարակութենէն։ Գործը երկու հատոր է կը բաղկանայ, որուն առաջինը իզմիրէն հասած ըլլալով կը ծախուի Եէնի ճամի Չինիլիրլէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան գրատունը։ Գին 2 ֆրանք։

ԽՕՍՔ ԶՀԱՅՐԵՆԵԱՑ

Վահան Վարդապետ Պօղոսեան

Այս գրքոյկը համառօտակի կխօսի Պոնտոսի և Բարձր Հայոց քաղաքաց և գիւղօրէից, Բուն, կէսկէս և Ցածիկ Հայերու, Քրդերու, Զազաներու, Թիւրքերու, Եէզիտիներու և Բօշաներու, նոցա կենցաղին և այլևայլ սովորութեաց, Ալաշկերտցւոց երկիցս գաղթականութեան եւայլն վրայօք։ Գին քառորդ մէճիտ

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ.

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1879 ՄԱՅԻՍ 1ն ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՅԻՍ 30

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
10 30	Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտ. Թար. Եէնիք. Սթէն. Էմիրկ. Բ Հիսար, Պէպէք, Արնաւ. Գուր. (Աժան գնով)։	28
11	Եէնիմահալլէէն Մէզարբ. Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար, Պէպէք։	32
12	Եէնիմ. Մէզարբ. Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Սթէնիա, Էմիրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար, Պէպէք։	18
1	Եէնիմահալլէէն Մէզարբ. Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Էմիրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար, Պէպէք։	20
2 15	Մէզարբ. Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Սթէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.	28
3 15	Բ. և Ա. Գավաք, Եէնիմահ. Մէզ. Պէօյիւքտ. Թար. Եէնիք. Սթէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Բ Հիսար, Պէպէք, Արնվ. Գուր. Օրթաք. Պէշ։	32
5	Եէնիմահ. Մէզ. Պէօյիւքտ. Թար. Եէնիք. Էմիրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնվ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ։	18
6 15	Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտ. Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիքէօյ, Էմիրկ. Գանլըճա, Բ. և Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Արնաւ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաքէօյ, Գուզկ. Պէշիկթաշ, Իւսկիւտար։	2?
8	Բ. և Ա. Գավաքէն Եէնիմահ. Մէզար. Պէօյիւք. Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիք. Էմիրկէն, Պօյաճ. Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։	20
9 45	Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Բ. Հիսար, Արնաւ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։	22

Արնաւուտ քէօյէն

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
11 30	Արնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթ։	25
12	Արնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։	23
12 15	Պէպէք, Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։	22
1	Արնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ։	25
1 45	Արնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ։	23
2 30	Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ։	22
10 15	Արնաւուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ։	23

Ասիական եզերք

Ժամ	Ասիական եզերք	Թիւ
10 30	Պէյքօզ, Բաշաբ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. (Աժան գնով)։	12
11 15	Պէյքօզ, Բաշաբ. Բ. Փաշա մահ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Գուզկ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 11 1/2ին)։	19
11 30	Արնաւ. Վանիքէօյ, Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապ։	2
12	Բ. և Ա. Գավաքէն Մէզար. Պէօյիւքտ. Թար. Պէյքօզ, Բաշբ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 12 1/2ին)։	17
2	Պէօյիւքտ. Պէյքօզ, Բաշաբ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Գապ։ (Բացի ուրբաթէ)։	34
3 45	Պէյքօզ, Բաշաբ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գապաթաշ։	19
8 45	Պէօյիւքտ. Պէյքօզ, Բաշաբ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպէյ, Գուզկ. Իւսկ.	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
12 30	Գապ. Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Բ. Հիսար, Գանլ. Էմիրկէն, Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւք. Եէնիմահ։	2
12 45	Պէշիկթ. Օրթաք. Արնաւ. Բ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Մէզար.	28
1 30	Պէշիկ. Օրթաք. Արնաւուտ. Բ. Հիսար Պօյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարբ. Բ. և Ա. Գավաք։	32
3	Գապաթաշ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնաւ. Պէպէք, Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թար. Պէօյիւք. Մէզր. Եէնիմ.	18
5	Պէշիկ. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք Բ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւք. Մէզրբ. Բ. և Ա. Գավաք։	20
6 15	Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնաւ. Գանտ. Բ. Հիսար, Պօյաճ. Եէնիք. Թար. Պէօյիք։	25
8	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Արնաւ. Բ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպուրնու։	22
9 30	Պէպէք, Բ. Հիսար, Պօյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարբ. Եէնիմահ։	28
10	Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք Մէզար. Եէնիմահ։	32
10 30	Պէշիկ, Օրթաք Արնաւ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկ. Պօյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարբ. Եէնիմ.	18
10 45	Գուզկ. Պէյլէրպ. Արնաւ. Բ. Հիսար Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզար. (Բացի ուրբաթէ)։	34
11 15	Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ. Սթէն Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտ. Եէնիմահալլէ։ (Աժան գնով)։	20

Արնաւուտ քէօյ

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
12 15	Ուղղակի Արնաւուտքէօյ։	25
1	» »	23
1 45	» »	22
9 30	Գապ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնաւ.	23
11 15	Գապաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ։	25
11 40	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ։	23
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւուտ.	2

Ասիական եզերք

Ժամ	Ասիական եզերք	Թիւ
2	Իւսկ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշաբ. Պէյքօզ։	19
9 45	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշաբ. Պէյքօզ, Մէզարբ. Բ. և Ա. Գավաք։	17
10 30	Գապաթ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բ. Փաշա մահ. Բաշ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւքտ. (Ուրբաթ օրերը Գուզկ.)	19
11 15	Գուզկ։ Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշաբ. Պէյքօզ։ (Աժան գնով)։	12
11 30	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Պէպէք։	22

Լրագիրս ամէն օր կը հրատարակուի՝ բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանսարճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց գրասենեակները.

ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Ստեփան էֆ. Տէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խօսրով » Էսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Ստեփան էֆ. Թանկէրեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէսլեան.
ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ.
ՍԱՄՍՈՒՆ.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էթմէքճեան էֆէնտի.
ԱՄԱՍԻԱ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաթանասեանց.
ԵԻԴՈԿԻԱ.
ԽԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ս. Ղազանճեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Թադէոս էֆ. Բագրատունի.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ » Զաքարեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ » Փօթիկեան.
ՎԱՆ.
ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խարաճեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
ԵԳԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.
ՄԱՐԱՇ.
ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ աղա Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղևոնդեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս աղա Հէքիմեան

"Կատարելութիւն",

ՄԻՍԻՍ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ

Աշխարհահանօթ Մազ Նորոգողը

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Երբէք չվրիպիր նորոգելու Ալեւոր Մազը իր երիտասարդական գոյնին, ընծայելով անոր նոր կեանք, աճում, և փայլուն գեղեցկութիւն։ Իր արդիւնքը ստոյգ և կատարեալ է, շուտով վանելով ալեւորութիւնը։ Ներկ մը չէ։

Միշտ կը հաստատէ իւրն իբր մազին բնական զօրացուցիչը։

[illegible] միայն կարմրագոյն փաթթոյթներուն մէջ է։

Գլխաւոր Մթերանոցը (Մաղազան) է,—

114 AND 116 SOUTHAMPTON ROW, Լոնտոն, Անգղիայ։

Կը ծախուի ամէն Կեղծծամավաճառներէն, Անոր շահոտ Իւղավաճառներէն, և Անգղիացի Դեղավաճառներէն։

Կ. Պօլիս Ս. Բանդիւք եղբարց քով, Յարմաւի Պրիթանիք Բէրա Մեծ փողոց։

ՕՃԱՌ

Անուշահոտ օճառ, մորթը կը կակուղցնէ ու լեղի ջուրով ալ կը փրփրի, տեսակը խիստ ազնիւ ու գինը շատ աժան է. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։